

NECİP FAZIL KISAKÜREK'TE GENÇLİĞE BAKIŞ VE İDEAL GENÇLİK TASARIMI

Yusuf AYDOĞDU*

Öz

Cumhuriyet dönemi Türk düşünce ve edebi dünyasına yön veren öncü sanatçılardan biri olan Necip Fazıl Kısakürek, yeteneği, karakteri, aksiyoner-mücadeleci kimliği, dava adamlığıyla ön plana çıkmış, çok geniş kitleleri tesiri altına almış önemli bir sanatçıdır. Edebiyatçı kimliğinin yanı sıra, daha sonra benimsediği İslamcılık düşüncesiyle de Cumhuriyet'in ilk yıllarında İslamcı düşüncenin entelektüel sahadaki en önemli temsilcisi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Necip Fazıl'ın uzun soluklu yazın yaşamında en dikkat çekici özelliklerinin başında mevcut resmi düşünceye alternatif bir nesil yetiştirme çabası gelmektedir. Bir davanın veya düşüncenin uzun soluklu yaşayabilmesi için gençler tarafından benimsenmesi gerektiğini bilen Necip Fazıl, yazdığı her eserde, bulunduğu her ortamda, konferansta, söyleşide genç-yaşlı fark etmeksizin sözü gençlere getirmiş bir sanatçıdır. *İdeolojya Örgüsü* başta olmak üzere birçok eserinde yeni bir nesil/gençlik yetiştirme çabası içerisinde olan Necip Fazıl'ın ideal gençliği, mevcut Cumhuriyet ideolojisinin idealize ettiği gençliğe karşı alternatif bir gençlik modeli olarak ortaya çıkmıştır.

Bu çalışmada, Necip Fazıl'ın düşünce dünyası yazdığı çeşitli eserlerden yola çıkılarak irdelenmiş, sanatçının gelecek tasavvuru ve ideal gençlik düşüncesi tespit edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Necip Fazıl Kısakürek, Ütopya, İslamcılık, İdeal Gençlik

NECİP FAZIL KISAKÜREK'S VIEW OF YOUTH AND IDEAL YOUTH DESIGN

Abstract

Necip Fazıl Kısakürek is a pioneer artist who directs Turkish thought and literary world in the Republican era. Necip Fazıl; is an important artist who has come to the forefront with his talent, character, character and actor-challenger identity, and has been working on very large masses. The artist is the most important representative of the Islamic thinker in the early years of the Republic, in addition to his identity as a writer, with his belief in Islamism.

Makale Gönderim Tarihi: 24.09.2018 Kabul Tarihi: 12.12.2018

Doi: 10.26791/sarkiat.463092

* Dr. Öğretim Üyesi, Bingöl Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, aydogduy0@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1013-5278

Necip Fazıl is in the effort of raising a new generation / youth in many works, especially "İdeolocya Örgüsü". The ideal youth of Necip Fazıl emerged as an alternative, second way against the youth idealized by the present Republican ideology. Necip Fazıl's ideal youth; He chose Islam as an example religion, and as example personality Hz. He sees Muhammad role model. Necip Fazıl's ideal youth tries to develop the world of thought through the Qur'an and hadiths. This ideal youth is a young person who tries to conceptualize the time and place where he or she lives, depending on the Islamic tradition, but who is open to change. In addition to Necip Fazıl's idealized all-out enthusiasm, his moral stance is a model personality with character traits. The main aim of the artist is to create a representative personality that spreads towards the collective individual.

In this work, Necip Fazıl's thought world has been examined from the various works written by him. the idea of the future thought and ideal youth was tried to be determined by going out of the works of the artist.

Keywords: Turkish Literature, Necip Fazıl Kısakürek, Utopia, Islamism, Ideal Youth

GİRİŞ

Cumhuriyet döneminin sanat, düşünce, siyaset ve toplumsal hayatına yön veren sanatçıların öncülerinden olan Necip Fazıl, yeteneği, karakteri, aksiyoner-mücadeleci kimliği, dava adamlığıyla ön plana çıkmış, çok geniş kitleleri tesiri altına almış önemli bir sanatçıdır. Sanatçı kimliği sadece yazdıkları ile değil, aynı zamanda hayat karşısındaki, duruşu, yaşam biçimi ve üslubu-tavrı ile bütünleşmiş bir şahsiyettir. Bütün ömrü sınanma, sorgulama ve yaralanmalarla geçmiş olan sanatçı; bir medeniyeti ve onu var eden düşünce, inanç, kültür değerlerini tekrar ayaklandırmayı kendine bir vazife olarak telakki etmiştir. Bu açıdan Necip Fazıl, Cumhuriyet dönemindeki İslamî düşüncenin entelektüel plandaki ilk ve en önemli şahsiyetlerinin başında gelmektedir. (Özdenören, 2004: 36).

Birçok yönüyle hastalanmış bir medeniyeti her türlü sorunu ve dışlanmayı göze alarak tekrar diriltme çabası içerisine girmiş olan Necip Fazıl, böylece Cumhuriyet'in kuruluş felsefesi olarak belirlediği Batılı normlara göre oluşturulmuş yeni devletin pozitivist, tekçi paradigmalara karşı alternatif bir yol/okuma oluşturma çabası içerisine girişmiştir.

“Yirminci yüzyıl Türk fikir hayatına yön verenler arasında Necip Fazıl'ın özel ve önemli bir yeri vardır. O hem tek parti devrinin düşünceyi de tek'e zorlayan baskısı altında başka türlü düşünülebileceğini ilk sezdirenlerden olmuş hem de fikirleriyle kitleleri arkasından sürükleyen hitabet kudretinin meyvelerini yeni yüzyılımıza taşıyabilmiştir” (Okay, 2007: 7-8).

Cumhuriyet döneminin genel aydın profilinden farklı bir yol izleyen Necip Fazıl, özellikle yirminci yüzyılda dünyaya egemen olmaya başlayan seküler, pozitivist, kapitalist ve sosyalist eksenli düşüncelere karşı İslam'ı ve onun tebliğci mantığını esas alan bir düşünceyi yaymaya çalışmıştır. Nitekim bu özelliğiyle “Cumhuriyet dönemi Türk aydını içerisinde modern tebliğci aydın tipinin ilk örneklerinden biri” (Orçan, 2005: 117-118) olarak öne çıkmıştır. Bir imparatorluğun kapanış sahnesinin son devresinde hayata gözlerini açmış olan Necip Fazıl'ın hemen akabinde Birinci Dünya Savaşı, Kurtuluş Mücadelesi ve yeni kurulan bir ulus devletinin oluşum süreci gibi bir milletin yaşayabileceği en kritik olaylarına şahitlik etmesi sanatçıda önemli izler bırakmıştır.

“Bir devrin kapanışının son perdesinin hemen öncesinde dünyaya gelmiş ve bir devin, Osmanlı medeniyetinin tarih sahnesinden çekilişine şahitlik etmiştir. Hemen akabinde, âdeta akşam başka bir medeniyetin çocukları olduklarını unutup sabah kalktıklarında dünün inkâr edildiği bir vasatta yetişmiştir” (Akdemir, 2010: 61-62).

Kökleri Maraş'a dayanan İstanbullu, kültürlü, zengin bir ailenin ferdi olarak yetişen Necip Fazıl'ın bu süreçte aile tarafından kendisine gösterilen aşırı dikkat ve ilgiyi bütün ömrü boyunca etrafından talep ettiği görülmektedir. Bu tavrın zamanla onda ben-merkezci/artist, egosantrik bir sanatçıyı doğurduğu aşikârdır. Necip Fazıl aile gelenekleri itibarıyla aristokrat bir Osmanlı ailesinden gelen, aynı zamanda Cumhuriyetle barışık bir ailenin çocuğudur. Aldığı eğitim, hayat tarzı ve edebi aksiyonu ile Cumhuriyetin seçkin sanatçıları arasında yer almıştır. Bu özellikleri onun daha sonra benimsediği İslami düşüncenin yayılmasında bir kalkan görevi görmüştür. Çünkü Cumhuriyetin seçkin cenahları birçok özelliğiyle kendilerinden olan bu adamı diğer İslamcılar gibi dar bir alana sıkıştırmaktan kaçınmışlardır. Bunun yanında Necip Fazıl'ın içinden çıktığı, birçok yönden zaafalarını bildiği bu seçkin topluma karşı muhalif/eleştirel bir dil oluştururken zorlanmadığını söylemek mümkündür (Emre, 2005: 48).

Necip Fazıl'ın edebi ve düşünsel serüveninin kırılma dönemleri vardır. Özellikle çocukluğunun ve gençlik dönemini geçirdiği İstanbul yıllarının ardından, İstanbul Darülfünunda okumaya başladığı Felsefe bölümü ve devamında devlet bursu ile gittiği Fransa ve Paris dönemi onun dünya hayatına, eğlenceye fazlasıyla kapıldığı yıllardır. Fransa'dan dönen sanatçının çeşitli devlet kurumlarında çalıştığı yıllar ise, sanatçının özellikle kendi beniyile geçirdiği iç hesaplaşmalar ve arayışlar dönemidir.

“Tene bürünen ben'le evren arasındaki maddi oran uyumsuzluğu şairin yaşadığı dünyayı sürekli olarak sorgulamasına yol açar. İç ve dış dünya arasında bir uzlaşma kuramadığı için her sorgulamadan büyük bir azapla çıkmıştır” (Korkmaz, 2013: 253).

Özellikle şiir yoluyla modern dünya insanının metafizik kaygılarını, arayış ve bunalımlarını yansıtan Necip Fazıl, sanattaki amacını mutlak olanın peşinde koşmak olarak belirledikten sonra adeta bir derviş misali hayatını bir çilehaneye dönüştürmüş, huzursuz bir şekilde kendi benliğini ve varlık sebebini araştırmaya koyulmuştur (Karabulut, 2015:616). Cumhuriyet döneminde yaygınlaşmaya başlayan şiirde somut olayların konu edilmesi, toplumsal ve siyasal sorunları şiirin merkezine oturtan günlük hâle gelmiş, hamasete, dışa yönelmiş Türk şiirini tekrar bireye, bireyin benine, ruhuna doğru bir hamleye dönüştüren Necip Fazıl, kendini, nefisini; dolayısıyla ruh durumunu, hassasiyetlerini, korkularını, acılarını, marazî hallerini konu alan şiirler yazmıştır (Doğan, 2013: 75).

1934 yılından itibaren şairin durumu çok daha değişik bir tablo çıkarır ortaya. Bir kere şair, bir mürşide rastlamış, ondan etkilenmiş ve derinden bir ruhi inkılâp atmosferine girmiştir. Şairin dini-tasavvufî bir inkılâpla sanat istikameti değişmeye başlamış, özellikle Nakşi şeyhi olan Abdulhâkim Arvasi ile tanışması hem inanç hem de düşünce dünyasını tekrar gözden geçirmesini sağlamıştır (Çebi, 1987: 51).

“Tam otuz yıl saatim işlemiş ben durmuşum

Gökyüzünden habersiz uçurtma uçurmuşum” (Kısakürek, 2005: 40).

Sanatçıyı artık “ilahi bir emanetçi olarak gören Necip Fazıl şiiri, dini ve mistik bir formülle” (Okay, 1989: 70) açıklamaya çalışır.

Özellikle 1934'te yaşadığı inançsal değişimle birlikte bireysellikten dava adamlığına doğru evrilen bu süreçte, edebiyatçı kimliğinden çok mefkûreci görüşleri ön plana çıkmış, bu görüşlerinin bir meyvesi olarak ortaya çıkmış *Büyük Doğu* dergisi de bir dergi olmanın ötesinde Türkiye'nin son yüzyılındaki, sanat, düşünce, siyaset ve inanç dünyasına yön vermiş bir harekete dönüşmüştür. Sanatçının şiirsel dili de düşünce dünyasına paralel olarak değişmiştir. Daha sert, keskin bir söylem ve bunun yanında sanatını “Allah’a adayan” Kısakürek’in şiirlerinde dini, tasavvufi, mistik ve metafizik kelimelere artmaya (Karabulut, 2016: 1696) başlamıştır.

Necip Fazıl, edebiyatçı kimliğinin yanında sosyal, siyasal ve İslami düşüncelerini yansıtan ve büyük çoğunluğu aynı zamanda editörü olduğu *Büyük Doğu* dergisinde çıkan yazıları ve 1960'lı yıllardan başlayarak 1980'lere kadar devam eden Milli Türk Talebe Birliği'nde verdiği konferanslarıyla, İslami duyarlılığa sahip toplumsal kitlenin kimlik ve şuur kazanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Özellikle Türk siyasetinin önemli bir kesimini oluşturan İslamcı, muhafazakâr, milliyetçi tabanda düşünceleri ile önemli bir yere sahip olan sanatçının, bu kitlelerin din anlayışının geleneksel çeperlerini genişlettiğini hatta kırdığını söylemek mümkündür. Necip Fazıl bununla yetinmemiş, toplum ve devlet kavramlarına ilişkin yeni düşünceler ileri sürmüş ve bu düşüncelerin yüreklice dillendirilmesinde çığır açmış bir sanatçıdır (Karadeniz, 2005: 70).

Necip Fazıl'ın özellikle *İdeolocya Örgüsü* (1968) ve *Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvuru* (1982), *İman ve Aksiyon* (1964) adlı eserlerinde birçok yönüyle aktarmaya çalıştığı bir ütopya peşinde koştuğunu görmekteyiz. Özellikle Batı dünyasının Avrupa merkezli, pozitivist ve modernist tavrına karşı bir Doğu Bloku, kendi tabiriyle bir Asyacılık düşüncesi oluşturmak isteyen sanatçı, içeride de Batı eksenli düşünen mevcut tek parti iktidarına karşı aynı alternatif yolu önerir. Sanatçı aynı zamanda bir mekân ismi olan Asya kelimesini Batı ve Batının takipçilerine karşı, bir karşı mekân olarak göstermiş düşüncesini bu kavram üzerine oturtmaya çalışmıştır. (Özger, 2014: 32-36).

Necip Fazıl'ın Asyacılık fikrini besleyen temel dayanak İslamî düşünce ve gelenektir. Sanatçıya göre; İslamiyet, insanoğlunun topyekûn vazife, memuriyet ve haklarını getirmiş, ruhta ve maddede bütün kemâl ölçülerini sınıksız bir ideolocya örgüsü şeklinde tamamlamış ezeli ve ebedi nizamdır. Bu nizam, kendisinden olmayan her şeye bâtil gözüyle bakmakta hak sahibidir. Bakmaya da devam edecektir. (Kısakürek, 1986: 7). Nitekim sanatçının bu fikirleri *Büyük Doğu* dergisi yoluyla önemli kitlelere ulaşmaya başlamıştır.

Özellikle Tanzimat'la birlikte Türk düşünce ve kültür dünyasına hükmetmeye başlayan Batı tefekkürüne karşı, eski ihtişamını kaybetmiş, Doğuyu tekrar diriltmeyi gaye edinen bu düşüncede “Büyük” ve “Doğu” sözcükleri de birçok yönden anlamlıdır. Büyük, rüştünü daha önce ispat etmiş bir medeniyetin bunu tekrar başaracağını simgelerken, Doğu, hem her şeyin ortaya çıktığı kaynak, doğuş yeri hem de yanılığa karşı hakikatin kaynağı olarak simgelenmiştir.

“Bir aradaki bu çifte delâletten sonra da bütün insanlığa örnek olmak davasıyla, onların da üstünde ve güneş gibi topyekûn yeryüzünü yalayıcı bir mâna... (...) Öyleyse büyük doğu; çizmeli ayaklarla dışımızdaki iklimlere doğru kaba ve nefsanî bir yürüyüş olmaktan ziyade, rüzgârdan hafif topuklarla içimizdeki iklimlere doğru ince ve ruhani bir sefer.” (Kısakürek, 1986: 28).

1. Necip Fazıl'ın İdeal Gençlik Tasarımı: Büyük Doğu Gençliği

Sanatçılar, düşünürler her çağda toplumu dönüştürebilecek kurgusal, ideal bir kimlik oluşturma çabası içerisine girmişlerdir. Ütopyası olan her sanatçının bu ütopyayı yaşatacak ideal bir gençliğe ihtiyacı vardır ve olmaya da devam edecektir. Özellikle

toplumsal, ideolojik ve inanç eksenli bir sanatın peşinde koşan, kendisine, dünyayı, ülkesini, geleceğini dert edinen her sanatçıda bu ideal kahraman/kuşak/nesil yetiştirme çabasını görmek mümkündür. Yaşadığı çağı beğenmeyen, eksik bulan, bu çağın çıkmazları olduğunu düşünen, gençliğin yanlış, eksik veya yetersiz yetiştirildiğini düşünen her sanatçı, alternatif bir kuşak oluşturmak istemiştir.

Türk edebiyatı idealize gençlik oluşturma konusunda alternatifleri fazla, zengin bir geçmişe sahiptir. Ancak Türk edebiyatında ideal gençlik tasarımı genellikle iki farklı yaklaşım üzerinden şekillenmektedir. Olması gereken ideal bir gençlik yaklaşımı ile mevcut gençliğin bu ideal gençlikten eksik ve uzak yönlerini mukayese eden yaklaşımdır. Genellikle bu mukayese üzerinden oluşturulan ideal gençlik tasavvuru, her sanatçının hayat, ideoloji, inanç anlayışı üzerinden şekillenmiştir.

Necip Fazıl'ın uzun soluklu yazın yaşamında en dikkat çekici özelliklerinin başında mevcut resmi düşünceye alternatif bir nesil yetiştirme çabası gelmektedir. Bir davanın, düşüncenin uzun soluklu yaşayabilmesinin temel koşulunun gençler tarafından benimsenmesi olduğunu bilen Necip Fazıl'ın hemen hemen her yazısında, her ortamda, konferansta, söyleşide genç-yaşlı fark etmeksizin sözü gençlere getirdiğini görmekteyiz. Özellikle yazılarına ve konuşmalarına “Aziz Gençler”, “Bir Gençlik, Bir Gençlik, Bir Gençlik” “Anadolu Gençliği”, “Beklenen Nesil” gibi başlık ve nidalarla başlaması şairin hedef kitlesinin gençler olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

Necip Fazıl'ın özellikle Büyük Doğu dergisiyle başlattığı yeni siyaset, toplum ve devlet tasarımı Türk aydınının fert, toplum ve devlet düzleminde yüzyıllardır dışarıda aradığı çarenin içeride olduğunu ve kendi köklerimizde bulunduğunu hiçbir komplekse kapılmadan, büyük bir açıklıkla, bütün ideoloji ve izimlere meydan okurcasına sunmaya çalıştığı yazılarıyla büyük bir ses getirmiştir (Karadeniz, 2005: 16-17).

Büyük Doğu, özellikle tek parti dönemindeki uygulamalara karşı en sert eleştirileri yapmasıyla ön plana çıkan bir dergidir. Ayrıca derginin zamanla sınırları aşan tavrıyla muhalefet odağı haline gelmiş organizasyona dönüştüğünü söylemek mümkündür. Dergideki yazıların önemli kısmının daha sonra *İdeolocya Örgüsü* adlı eseri oluşturduğu bu eserin de bir manifesto, bir yol haritası olarak Necip Fazıl'ın düşünce dünyasını ve ütopyasını en iyi yansıtan eserlerin başında gelmektedir.

Örneğin sanatçı, *İdeolocya Örgüsü*'nde kendi ütopyasını kurarken, bu ütopyayı yaşatacak bir nesil yetiştirmek gerekliliği üzerinde ısrarla durur. Nitekim *İdeolocya Örgüsü* önemli ölçüde gençliğe seslenir, onları muhatap alır. Sanatçı, gençlerin toplumun en dinamik taşıyıcı gücü, dönüşüme açık en uygun kitlesi olduğunun farkındadır. Onların enerjisini benimsediği hak/hakikat yoluna aktarmak ister. Bu eserde özellikle nasıl bir gençlik tasavvuru içinde olduğu “Gençlik” başlıklı bölümünde ifade eden sanatçı “İslâm inkılabının, ruhunu dökeceği kalıbın gençlik” (Kısakürek, 1986, 208) olduğunu ifade eder.

Yaşadığı dönemdeki gençliğin de bir çıkmazda, yanlış yolda olduğunu düşünen Necip Fazıl, mevcut ile ideal olanı karşılaştırarak ne istediğini tarif eder:

“Ne bugünkü murakabesiz, rehbersiz, gayesiz ve şahsen mesuliyetsiz gençlik; ne dünkü çürümüş ve kokmuş, şaşırılmış ve ihtilâca düşmüş nesiller; ne de evvelki kitapların ve mevzuların başlıklarına takılı ve kakılı softacıklar nesli... İslâm inkılabını kadrolaştırmaya memur gençlik, Sahabiler ve onların gerçek bağlılarından başka kendisine hiçbir ruhî örnek kabul etmeyecek ve bu ruhu, baştanbaşa yepyeni, fakat aslına uygun olarak, nefsinde ve dünyada maddeye nakşedecektir” (Kısakürek, 1986: 209).

Necip Fazıl, yeni gençliğin yeşerdiği ortama, onu yetiştirenlere saygıda kusur etmemesi gerektiğini salık verirken, bu neslin ailelerini taklit etmekten kaçınması gerektiğini de ısrarla vurgular:

“Bu gençlik, annesine, babasına, dedesine, ninesine ve geride bıraktığı mümin nesillere, sadece ve kısaca ancak Müslüman oldukları için saygı besleyecek ve İslami temsil kadrosunun bugünkü duruma düşmesinden tarih boyunca bu ölü nesillerden hiçbirisini hiçbir hususta, hiçbir tavır ve edasıyla, hiçbir renk ve çizgisiyle taklit etmeyecektir. Çünkü eskiler gerçek ve derin Müslümanlar değildirler.” (Kısakürek, 1986: 109).

Bu yeni İslami hareketin “bütün İslam diyarlarındaki, hem manaları ve hem maddeleri geçkin pörsük örneklerle” benzemeyeceğini ifade eden sanatçı, kırk yıllık mücadelesinin yavaş yavaş maya tuttuğunu da ifade eder.

Necip Fazıl’ın bir diğer önemli önermesi; fertten cemiyete yayılan örnek insan yaratma çabasıdır. Sanatçıya göre; sağlam, samimi, ne yaptığını bilen, rotasını çizmiş, toplumun bir adım ilerisinde olan insan, zamanla toplumu harekete geçirecek ve toplumsal dönüşümü sağlayacaktır.

“Bu gençlik, her ferdiyle mutlaka sağındakini, solundakini, önündekini ve arkasındakini yakan ‘otomobil: zatiyle hareket halinde’ bir teaddi, hamle ve hareket ateşi olacak ve değiştiği her şeyi kendisine, ateşe döndürecek.” (Kısakürek, 1986: 210).

Necip Fazıl’ın ideal genci bütün heyecanının yanında ahlaki duruşu ve karakter özellikleriyle de örnek bir şahsiyettir.

“Bu gençlik, bütün muaşeret şekillerinden, maddi ve manevi bütün tavr ve edalarda, ahlakta, edepte, hayâda, hicapta, saffette, ölçülü heyecanda, hakiki vecd ve aşkta ve bütün bunlara rağmen en yırtıcı hamle ve hareketlerde semavi bir zuhur denecek kadar muhteşem ve muazzam bir tecelliye, en harikulade renkler ve çizgilerle dekorluk edecektir” (Kısakürek, 1986: 211).

Bütün vasıflarıyla İslam’ın ideal bir Müslümanı olacak bu nesil, kendisine Hz. Muhammed’i ve sahabelerini rehber alacak, başka hiçbir ata soyu tanımayacaktır. Böylece bütün insanlığın karşılaştığında “ha işte Müslüman buymuş” diyeceği, benzersiz bir hakikat ehlini karşısında bulacaktır.

İdeolocya Örgüsü dışındaki birçok eserinde ve yazısında da gençlere seslenen diri, eylemsel, heyecanlı, haykıran bir sanatçıyla karşılaşırız. *Tohum* (1935), *Bir Adam Yaratmak* (1938), *Tanrı Kulundan Dinlediklerim* (1968), *Dünya Bir İnkılap Bekliyor* (1976), *Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvuru* (1982) adlı eserlerinde ve “Beklenen Nesil”, “Kalk Borusu”, “Son ve Tek Kıvılcım”, “Netice Bizimdir”, “Özlediğim Nesil”, “Gel Artık”, “Anadolu Gençliği”, “Genç Adama Hitap”, adlı yazıların başlıklarından da anlaşılacağı üzere düşüncesinin merkezini gençler şekillendirmektedir. Özellikle *Büyük Doğu* ile birlikte Necip Fazıl’ın yeşerttiği İslam’ı merkeze alan, bu inancın ekseninde şekillenen yeni düşünce ve sanat iklimi daha sonra aynı çizgiyi sürdüren *Diriliş*, *Edebiyat*, *Mavera*, *Yedi İklim* gibi dergiler etrafında yeşermeye devam etmiş ve etmektedir.

Necip Fazıl’ın *İman ve Aksiyon* adlı eserinde de ideal gençlikle ilgili önemli önermeleri vardır. Bu eserde gençlik çeşitli yönlerden değerlendirildikten sonra ideal bir gençlikte olması gereken on bir özellik sıralanmaktadır. Bu özellikler şunlardır:

“İdeal genç”in temel on bir vasfı vardır:

1. Aşk
2. Üstün akıl ve sır idraki
3. Nefs muhasebesi
4. Eşya ve hadiseler tahakküm ve onları tasarruf mizacı
5. Aksiyon ruhu
6. Gözükaralık
7. Fedakarlık ve Disiplin
8. En derin merhamet içinde en keskin şiddet
9. Başta samimiyet, her şubesiyle O'nun ahlakı
10. Zarafet ve estetik
11. Tek ümmet modeli olarak sahabîyi almak” (Kısakürek, 2010: 129-134).

İman ve Aksiyon adlı eserde ön plana çıkan öncelikle aşk ve istektir. Sanatçıya göre her işin başı aşktır. Aşkla başlamayan her iş eksik kalır. Aşk-iştihakla beraber idrak çabası, nefis mücadelesi ve aksiyonel kimlik genç bir ruhta önplanda olması gereken özelliklerdir.

Necip Fazıl, *Tanrı Kulundan Dinlediklerim* adlı eserinde de gençlere değişen dünyayı anlamaları, belli bir idrak seviyesine gelmeleri için önemli tavsiye ve yönlendirmelerde bulunur.

Necip Fazıl'ın ideal gençliği; taklitten sıyrılmış, kendi inancına, geleneklerine bağlı “hiç ölmeyecek gibi dünya için, her an ölecekmiş gibi ahiret için çalışan”, hakikat ile yalan ve kurmacayı ayırabilen, Batının sahip olduğu akli Doğunun sahip olduğu ruh ile yoğurabilen, tasavvufun derinliğini yakalayabilmiş bir nesildir. Bu nesil, kimi yerde *Büyük Doğu* kimi yerde *Akıncı*, kimi yerde ise *Anadolu Gençliği*'dir.

“Anadolu genci! Büyük Doğu idealinin ruhlar üzerindeki müşahhas nakşı olarak aşağıdaki 9 maddelik idrak seviyesine yükseldiğin ân her şey tamamdır:

- 1) Tarihini, Garba karşı taarruz, müdafaa ve manevî teslimiyet diye üç devreye ayır ve her devrede mevkiini tespit et! Birinci devrede bahtiyar, ikinci devrede öksüz, üçüncü devrede kölesin!
- 2) Dininin safiyetini ve bütün zaman ve mekân hâkimiyetini, derin bir vecdi içinde şuurlaştır; ve onu, ham yobaz ve kara softayla, aynı kolun ters mümessili ahmak kâfire karşı korumanın usulünü öğren!
- 3) Son yüz küsur yılın satıh üstü budala taklit gayretini en gerçek kıymet hükmüne bağla ve Rumeli yoluyla gelen Yahudi, kozmopolit, emperyalist tesirleri, elle tutarcasına teşhis et! Artık sende, yüz küsur yıldır köpürtülen gerilik, ilerilik masallarını yutacak göz kalmasın!..
- 4) Siyasette, idarede, edebiyatta, fikirde, sahte kahramanlarla gerçeklerini ayırmayı bil; ve bunların gerçeklerini sana unutturmamak ve sahtelerini de yutturmamak için yalancı ilim imaline kadar gidildiğini kesret!
- 5) Milliyetçiliği sadece belli başlı bir ruhun zarfı diye anla, mazruf dururken zarfı mefkûreleştirme; ve bu zarfın mekânını Anadolu kabul et! Anadolulu olmakla kalma, bu Ölçü çerçevesinde Anadolucu ol!

- 6) Kendini en merhametsiz nefis muhasebelerine tâbi kıl, zaaflarıyla kuvvetlerini gayet iyi hesap et; ve Türk genci diye karşına çıkacak tipleri, maddelerinden ruhlarına kadar ezici bir heybet sahibi olmaya bak! Onlar, bütün fâni dünyalarıyla sadece nefsin, sense ruhun muhatabısın! Onların yolu pek kolay, seninkiyse çok çetin...
- 7) Aşk, vecd, heyecan seciyesi...
- 8) Hamle, teşebbüs, taarruz psikolojisi...
- 9) Ev sahipliği tavrı ve hâkimiyet edası... Anadolu genci! Sen ol artık, ol ki bizde rahat ölelim! ” (Kısakürek, 1998: 331-332).

Anadolu gencine tarih, din, dünyayı okuma şuuru aşılama çalışan sanatçı aynı zamanda kendi kimliği ve coğrafyası ile barışık, cemiyeti var eden bütün alanlarda aktif, heyecanlı ve kendine güvenen bir nesil oluşturmanın çabası içindedir.

Nitekim Necip Fazıl'ın *Büyük Doğu* ideali, yıllar sonra hem Türk edebiyatında hem de Türk siyaset-düşünce dünyasında bir karşılık bulmuş, Necip Fazıl'ın düşünceleri bütünüyle olmasa da birçok yönden kendisini gerçekleştirmiştir. Bu açıdan Necip Fazıl, sanatçı kimliğinin yanında, geleceği doğru okuyan, toplumda derin etkiler bırakmış önemli bir ideolog olarak uzun yıllar Türk düşünce ve edebiyat dünyasında etkisini sürdürecektir.

2. Necip Fazıl'ın Bazı Şiirlerinde İdeal Gençlik Tasarımı

Necip Fazıl'ın ilk dönem şiirleri daha çok mistik bir söyleyiş ile oluşmuş, iç sorgulamalar, arayışlar, huzursuzluklarla şekillenmiş bir şiirdir. Şairin beslendiği mistik şiir geleneği, onun ruhunu sakinleştirmekten ve şairin arayışlarına cevap vermekten uzaktır. Ancak bu özelliği, Necip Fazıl'ın şiirinin asıl cazibesi yapar. Mustarip, arayan, bekleyen ve hiç tatmin olmayan modern insanın huzursuzluğu onda görülür (Enginün, 2005: 59).

Bu sebeple kendini arayan şairin ilk dönem şiirlerinde toplumsal bir yönlendirme, ideal gençlik tasarımı söz konusu değildir. Şairin özellikle İslami bir anlayışı benimsediği 1934 sonrası kaleme aldığı şiirlerde gelecek nesil kaygısının ön plana çıktığını görürüz. Çünkü ikinci dönem şiiri İslami bir şiir olmaya çabalayan, toplumsal ve inançsal temeli ve göndermeleri olan bir şiirdir.

Necip Fazıl'ın ikinci dönem olarak adlandırabileceğimiz şiirlerinde de gelecek nesle, gençliğe sürekli göndermeler söz konusudur. “Zindandan Mehmed'e Mektup” bu şiirlerin başında gelir. Edebiyatta çok sık rastlanan hapisane mektuplaşmalarının bir örneği olan bu şiiri diğerlerinden ayıran temel özellik, bir kadına, sevgiliye değil, evlada yazılmasıdır. Bu birçok bakımdan manidardır.

Necip Fazıl sadece bir şair değil, aynı zamanda bir davanın ve geleneğin temsilcisi olarak M. Akif'in “Asım” üzerinden yaşatmaya çalıştığı gelecek nesil tasavvurunu, oğlu “Mehmet” üzerinden devam ettirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda şiir, Mehmet'e seslenmenin ötesinde, bireyselden toplumsala doğru evrilen genel bir metne dönüşmüştür.

“...genç, hem dâvamızın geçiş yolu, hem de emanetçimizdir. Doğrudan doğruya ruhuna iman doldurmakla mükellef olduğumuz büyük enerji deposu... Bunu da “Zindandan Mehmed'e Mektup” isimli şiirimde ifade etmeye çalıştım. Mehmed benim oğlum, bugün ortalama üniversite gençliği yaşımda... Fakat Mehmed, benim oğlum olarak bu şiirimin muhatabı olmadı; gençliğin sembolü olarak muhatap oldu. Ve ben Mehmed'in şahsında “Semt-ür-re's noktasının (ideâl) gencine hitab ediyorum:

Yarın elbet bizim, elbet bizimdir!

Gün doğmuş, gün batmış; ebed bizimdir!" (Kısakürek, 2010: 93).

Şiir, özellikle hapisane ortamını, dönemin adaletsizliklerini yansıtan birtakım anekdotlarla aktarılırken, şiirin son bölümü mektubun alıcısı Mehmed'e ve onun nezdinde gelecek nesillere çeşitli mesajlarla son bulur. Şiirde gelecekte umutlu olan şair, Mehmed'e ve gelecek nesillere olan inancını ifade eder:

"Mehmed'im, sevinin, başlar yüksekte!

Ölsek de sevinin, eve dönsek de!

Sanma bu tekerlek kalır tümsekte!

Yarın, elbet bizim, elbet bizimdir!

Gün doğmuş, gün batmış, ebed bizimdir!" (Kısakürek, 2005: 427).

"Muhasebe" adlı şiirinde de yetişecek genç nesli beklediğini ifade eden şair, onları geleceğin inkılapçıları olarak görür. Bir an önce annelerin bu ideal gençleri doğurması konusunda sabırsız olduğunu ifade eden şairin gelecek nesilden beklentisi de birçok açıdan gerçekleşmiştir.

"Buluştururlar bizi, elbet bir gün hesapta;

Lafını çok dinledik, şimdi iş inkılâpta!

Bekleyin, görecektir, duranlar yürüyen!

Sabredin, gelecektir, solmaz, pörsümez Yeni!

Karayel, bir kıvılcım; simsiyah oldu ocak!

Gün doğmakta, anneler ne zaman doğuracak?"(Kısakürek, 2005: 427).

Şairin gençlere çeşitli hedefler koyduğu bir diğer şiiri "Utansın" adlı şiirdir. Şiir baştan sona hedeflerle donatılmıştır. Şair aslında şiir yoluyla mücadele ve azmi elden bırakmamayı öğütler. Şiirdeki ifadelerin emir ve istek kipleri ile bitmesi de yine bu bağlamda değerlendirilebilir. Şairin fertten cemiyete doğru değişim tezini yansıtan bu şiirde birey her şeyiyle hedefe odaklanmalıdır. Gerçekleşmezse sorumluluk bireyden çıkmıştır. İslamiyetin tevekkül anlayışını da yansıtan bu şiir, şairin varoluş gayesini yansıtan bir şiirdir.

"Tohum saç, bitmezse toprak utansın!

Hedefe varmayan mızrak utansın!

Hey gidi Küheylan, koşmana bak sen!

Çatlarsan, doğuran kısrak utansın!

Eski çınar şimdi Noel ağacı;

Dallarda iğreti yaprak utansın!

Ustada kalırsa bu öksüz yapı,

Onu sürdürmeyen çirak utansın!

Ölümden ilerde varış dediğin,

Geride ne varsa bırak utansın!

Ey binbir tanede solmayan tek renk;

Bayraklaşamıyorsan bayrak utansın!” (Kısakürek, 2005: 418).

Necip Fazıl’ın ideal nesille ilgili zaman zaman karamsarlığa da düşmüştür. Bazı şiirlerinde bunu görmek mümkündür. Ancak bu durum geçicidir. Aynı şiirin sonunda şair uyarılarına devam eder.

“Genç adam, at yorganı!

Sana haram, uyuman!

Aman efendim, aman!

Efendim, aman, aman!” (Kısakürek, 2005: 431-433).

Şair gençlikle ilgili umudunu asla yitirmez. Hatta onları ahlaki yönden sahabelere, kararlı ve cesur oluşlarıyla devlet büyüklerine benzeter.

“Büyük Doğu gençliği arslanlardan gür sesli,

Sahabe mayasından, Yüce Fatih’in nesli” (Akt, Hancıoğlu, 2013: 297).

Şairin “Yeni Nesil” adlı bir başka şiirinde gençler yine aksiyonel kimlikleri ve cesaretleri ile ön plana çıkarlar.

“Maya tutmak üzeredir İslâm’ın yeni nesli;

Toz kaldıracak kadar yıldızlardan, gür sesli...”* (Akt, Hancıoğlu, 2013: 297).

Necip Fazıl, son yıllarında gençler için yazdığı “Emanet Olsun” adlı şiirinde de gençlerin hak ve hakikatten ayrılmaması gerektiğini ifade eder.

“Ey genç adam, bu düstur sana emânet olsun;

Ötelerden habersiz nizâme lânet olsun!..” (Kısakürek, 2005: 471).

3. Alternatif Bir Gençliğe Hitabe: Bir Gençlik, Bir Gençlik, Bir Gençlik

Necip Fazıl’ın gençleri merkeze aldığı bir diğer şiir “Gençliğe Hitabe”dir. Şairin 1975’te kaleme aldığı ve Milli Türk Talebe Birliği tarafından düzenlenen Milli Gençlik Gecesi’nde seslendirdiği “Gençliğe Hitabe”si birçok yönden Atatürk’ün yazdığı “Gençliğe Hitabe”ye alternatif olarak oluşturulmuş ve amaç, söylem ve üslup olarak mevcut hitabeden çok farklı bir metindir.

“bir gençlik, bir gençlik, bir gençlik.

‘zaman bendedir ve mekân bana emanettir!’ şuurunda bir gençlik...

Devlet ve milletin büyük çapa ermiş yedi asırlık hayatında ilk iki buçuk asrını aşk, vecd, fetih ve hâkimiyetle süsleyici; üç asrını kaba softa ve ham yobaz elinde kenetleyici; son bir asrını, Allah’ın Kur’an’ında "belhüm adal" dediği hayvandan aşağı taklitçilere kaptırıcı; en son yarım asrını da işgal ordularının bile yapamayacağı bir cinayetle, türkü madde plânında kurtarıldıktan sonra ruh plânında helâk edici tam dört devre bulunduğunu gören... Bu devirleri yükseltici aşk, çürütücü taklitçilik ve öldürücü küfür diye yaftalayan ve şimdi, evet şimdi... Beşinci devrenin kapısı önünde dimdik bekleyen bir gençlik...

* Necip Fazıl’ın bu şiiri 1974 yılında Tercüman Gazetesinde yayımlanmıştır. Kitaplarında yer almamaktadır.

Gökleri çökertecek ve yeni kurbağa diliyle bütün 'dikey'leri 'yatay' hale getirecek bir nida kopararak 'mukaddes emaneti ne yaptınız?' diye meydan yerine çıkacağı günü kollayan bir gençlik...

Dininin, dilinin, beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, öcünün davacısı bir gençlik...

Halka değil hakka inanan, meclisinin duvarında 'hâkimiyet hakkındır' düsturuna hasret çeken, gerçek adaleti bu inanışta ve halis hürriyeti hakka kölelikte bulan bir gençlik...

Emekçiye 'benim sana acıdığım ve yardımcı olduğum kadar sen kendine acıyamaz ve yardımcı olamazsın! ama sen de, zulüm gördüğün iddiasıyla kendi kendine hakkı ezmekte ve en zalim patronlardan daha zalim istismarcılara yakanı kaptırmakta başıboş bırakılamazsın!' kapitaliste ise 'Allah buyruğunu ve resul ölçüsünü kalbinin ve kasanın kapısına kazımadıkça serbest nefes bile alamazsın!' ihtarını edecek... Kökü ezelde ve dalı ebedde bir sistemin aşkına, vecdine, diyalektiğine, estetiğine, irfanına, idrakine sahip bir gençlik...

Bir buçuk asırdır yanıp kavrulan, bunca keşfine ve oyuncağına rağmen buhranını yenemeyen ve kurtuluşunu arayan batı adamının bulamadığını, türkün de yine bir buçuk asırdır işte bu hasta batı adamında bulduğunu sandığı şeyi, o mübarek oluş sırrını çözecek ve her sistem ve mezhep, ortada ne kadar hastalık varsa tedavisinin ve ne kadar cennet hayali varsa hakikatinin İslam'da olduğunu gösterecek ve bu tavırla yurduna İslam âlemine ve bütün insanlığa numunelik teşkil edecek bir gençlik...

'Kim var!' diye seslenilince, sağına ve soluna bakınmadan, fert fert 'Ben varım!' cevabını verici, her ferdi 'Benim olmadığım yerde kimse yoktur!' duygusuna sahip bir dava ahlâkını pırıldatıcı bir gençlik...

Can taşıma liyakatini, canların canı uğrunda can vermeyi cana minnet sayacak kadar gözü kara ve o nispette strateji ve taktik sahibi bir gençlik...

Büyük bir tasavvuf adamının benzetişiyile, zifiri karanlıkta ak sütün içindeki ak kılı fark edecek kadar gözü keskin bir gençlik...

Bugün, komik üniversitesi, hokkabaz profesörü, yalancı ders kitabı, çıkartma kâğıdı şehri, muzahrafat kanalı sokağı, fuhuş albümü gazetesi, şaşkına dönmüş ailesi ve daha nesi ve nesi, hâsılı, güya kendisini yetiştirecek bütün cemiyet müesseselerinden aldığı zehirli tesiri üzerinden silkip atabilecek, kendi öz talim ve terbiyesine, telkin ve telbiyesine memur vasıtalara kadar nefsinin koruyabilecek, tek başına onlara karşı durabilecek ve çetinler çetini bu işin destanlık savaşını kazanabilecek bir gençlik...

Annesi, babası, ninesi ve dedesi de içinde olsa gelmiş ve geçmiş bütün eski nesillerden hiç birini beğenmeyen, onlara 'Siz güneşi ceketinizin astarı içinde kaybetmiş marka Müslümanlarısınız! Gerçek Müslüman olsaydınız bu hallerden hiçbiri başımıza gelmezdi!' diyecek ve gerçek Müslümanlığın 'ne idüğü'nü ve 'nasıl'ını gösterecek bir gençlik...

Tek cümleyle, Allah'ın, kâinatı yüzü suyu hürmetine yarattığı sevgilisinin âlemleri manto gibi bürüyen eteğine tutunacak, o'ndan başka hiçbir tutamak, dayanak, sığınak, barınak tanımayacak ve o'nun düşmanlarını ancak kubur farelerine denk muameleye lâyık görececek bir gençlik...

Bu gençliği karşımda görüyorum. Maya tutması için otuz küsur yıldır, devrimbaz kodamanların viski çektiği kamıştan borularla ciğerimden kalemime kan çekerek yırttığım, kıvrandığım ve zindanlarda çürüdüğüm bu gençlik karşısında uykusuz, susuz, ekmeksiz, başımı secdeye mihlayıp bir ömür Allah'a hamd etme makamındayım. Genç adam! Bundan böyle senden beklediğim, manevî babanın tabutunu musalla taşına, Anadolu kıtası büyüklüğündeki dâva taşını da gediğine koymandır.

Surda bir gedik açtık; mukaddes mi mukaddes!
Ey kahbe rüzgâr, artık ne yandan esersen es!

Allah'ın selâmı üzerine olsun! " (Kısakürek, 1999: 47).

Hitabet sanatının karakterinde bilgi vermektense ziyade söylem ve ifade tarzı ön plana çıktığı için hitabeler genellikle şiir gibi okunmaktan ziyade, kitleleri coşturmak, onları harekete geçirmek için yazılmış sloganik söyleme yaslanan metinlerdir. Genellikle gelenek-gelecek ilişkisi veya zıtlığı üzerinden şekillenen bu metinlerin yazanın dünya görüşüne göre millî, dinî, sol-sosyalist bir söylemi ön plana çıkardığı genellikle siyasal göndermeleri olan yazılardır.

Bu bağlamda Necip Fazıl'ın yazdığı hitabede "dininin, dilinin, beyninin, ilminin, ırzının, evinin, kininin, öcünün davacısı bir gençlik..." ifadelerinden de anlaşılacağı üzere hem dinî hem de milli referansları olan coşkulu bir metindir.

Hitabenin "bir gençlik, bir gençlik, bir gençlik" ifadelerinin art arda tekrar edilerek başlaması, şairin ideal nesle olan özlemine yansıtması bakımından önemlidir. Şairin de içinde bulunduğu mevcut kuşaktan ümitsiz olduğu, bu sebeple geleceğe sarıldığını görmekteyiz. Diğer taraftan hitabenin yine başında vurgulanan "zaman bendedir ve mekân bana emanettir!" diyebilen şuurlu gençlik ifadesinde 'zaman' ve 'mekân' unsurları anahtar kelimelerdir.

Kendi milli ve dini tarihini öğrenmiş, benimsemiş, geçmişiyile barışık bir nesil ister. Aynı zamanda bu büyük tarihi var eden Türk-İslam medeniyetini oluşturan kimi yerde Büyük Doğu, kimi yerde ise Asyacılık fikri ile ön plana çıkardığı mekân mefhumuna hâkim bir nesil istemektedir. Bütün düşüncesini Doğu-Batı karşıtlığı üzerinden oluşturan sanatçının kendi kuşağından istediği temel atalarının var ettiği büyük medeniyeti hem tarih hem mekân unsurları bakımından doğru okumaları ve ona sahip çıkmalarıdır. Yirminci yüzyılda bütün dünyada başlayan Batılılaşma hareketlerinin etkisini düşünecek olursak, bu süreçte Necip Fazıl'ın alternatif bir medeniyet okuması sunması önemli bir meseledir.

Hitabenin tamamına sirayet etmiş olan sert, kavgacı, kürsüden konuşan bir siyasetçi dili ile karşılaşırız. Arka planını din, inanç, tarih ve dil şuurunun oluşturduğu bu metin, Cumhuriyetin mevcut değerlerine karşı olumsuz bir bakış açısı taşımaktadır.

Necip Fazıl'ın Atatürk'ün "Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir" sözüne de eleştirel bir göndermede bulunarak; "Halka değil hakka inanan, meclisinin duvarında "hâkimiyet hakkındır" düsturuna hasret çeken, gerçek adaleti bu inanışta ve halis hürriyeti hakka kölelikte bulan bir gençlik..." istediğini ifade eder. Cumhuriyet Türkiye'sinin özellikle seküler, laik, halkçı, ulusçu söylemine karşı olan Necip Fazıl'ın hitabesi, İslam inancı esaslı alternatif bir yönetim biçimini benimsemektedir. Bu açıdan hâkimiyete bakışta da farklılıklar mevcuttur. Necip Fazıl'ın alternatif bir hitabe oluşturma isteğinin altında Cumhuriyetin dine bakışı, din politikası, yapılan inkılaplara karşı sanatçının olumsuz tavrı gelmektedir.

“Tek parti dönemi hükümet politikaları tetkik edildiğinde yapılan inkılapların büyük çoğunluğunun dinle veya dinin etkili olduğu alanlarla ilişkili olduğu görülmektedir. Laik bir devlet olma yolunda atılan adımlara rağmen Kemalist Cumhuriyet’in dinle ilişkisi veya dine olan ilgisi kesilmemiş, aksine artarak devam etmiştir” (Çağlayan, 2018: 51).

Mevcut üniversiteleri komik, hocalarını hokkabaz, medyayı ise çıplak resimler yayımlayan bir fuhuş merkezine benzeten Necip Fazıl, sadece bunları eleştirmekle kalmaz, “ortada ne kadar hastalık varsa tedavisinin ve ne kadar cennet hayali varsa hakikatinin İslam’da olduğunu gösterecek ve bu tavırla yurduna İslam âlemine ve bütün insanlığa numunelik teşkil edecek bir gençlik” ideali sunar.

Hitabenin bir diğer dikkat çeken tarafı, mevcut Türk toplumunun yaşadığı geleneksel İslam anlayışına karşı bir reddiyenin ön plana çıkarılmasıdır. Yeni gençlik, atalarının yaşadığı geleneksel Müslümanlığa karşı, hakiki Müslümanlığı temsil edecektir.

Atatürk’ün “Gençliğe Hitabe”sindeki mevcut milliyetçi, siyaset odaklı, dost-düşman zıtlığı üzerine oluşturulan söylem, Necip Fazıl’da İslami gayeyi amaç edinen dini motifli bir söyleme dönüşmüştür. Atatürk’ün hitabesinde özellikle savaştan yeni çıkmış bir ülkenin yaşadığı olaylardan ders alınması, ülke ne şartta olursa olsun esas olanın ülkenin istikbalini ve bağımsızlığı koruması gerektiği vurgusu ön plana çıkmaktadır. Bu hitabe, Türk İstiklalini, Türk Cumhuriyeti’ni korumayı esas vazife gören metin, ulusçu, akli ve bilimi merkeze alan Yeni Cumhuriyetin en temel yol haritalarını belirleyen bir metindir.

Necip Fazıl’ın hitabesinde ise, İslamiyet’in lideri Hz. Muhammed’i kendisine rehber edinmiş, onun dışında bir rehber ve yol tanımayan, İslamiyet’i, özellikle Asr-ı Saadeti kendisine örnek almış bir metindir. “Tek cümleyle, Allah’ın, kâinatı yüzü suyu hürmetine yarattığı sevgilisinin âlemleri manto gibi bürüyen eteğine tutunacak, o’ndan başka hiçbir tutamak, dayanak, sığınak, barınak tanımayacak ve o’nun düşmanlarını ancak kubur farelerine denk muameleye lâyık görececek bir gençlik...”

Necip Fazıl’ın hitabesi, sanatçının yıllarca bu dava için çektiği sıkıntıları vurgulayan ifadeler ve bu çekilen sıkıntıların artık gelecek nesille birlikte ortadan kalkacağına dair inancıyla son bulur. “Genç adam! Bundan böyle senden beklediğim, manevî babanın tabutunu musalla taşına, Anadolu kıtası büyüklüğündeki dâva taşını da gediğine koymandır.”

Hitabe, baştan sona Necip Fazıl’ın kurmak istediği cemiyetin, gençliğin şifrelerini taşıyan önemli bir yol haritasıdır. Bu haritaya göre; İslam’ı dava edinen, Kur’an ve hadisleri kendisine yol haritası belirlemiş, “dünyaları ve ötelere asma köprüyle bağlayan ve her iki tarafın hakkını veren üstün bir cemiyet” kurmak esastır. Bu cemiyet, yeniyi kurmaya çalışırken eskiyi de yıkmak zorundadır.

SONUÇ

Türk edebiyatında hem düşünceleri hem de edebiyatçı kimliğiyle ön plâna çıkmış şahsiyetlerin başında gelen Necip Fazıl, yeteneği, karakteri, aksiyonel-mücadeleci kimliği, dava adamlığıyla ön plana çıkmış, çok geniş kitleleri tesiri altına almış önemli bir sanatçıdır. Cumhuriyet’in ilk yıllarında İslamcı düşüncenin entelektüel sahadaki en önemli temsilcisidir.

1930’lara kadar kendi sanat, düşünce ve inanç dünyasında çeşitli arayışlar, sancılar ve sorgulamalar içerisinde olan sanatçı, tanıştığı bir Nakşi şeyhi olan Abdülhâkim

Arvasi'den ve onun düşüncelerinden fazlasıyla etkilenmiş, bu düşünceleri zamanla kendisine bir yol haritası olarak belirlemiştir.

Bu dönemle birlikte, birçok yönüyle hastalanmış bir medeniyeti her türlü sorunu ve dışlanmayı göze alarak tekrar diriltme çabası içerisine girmiş olan Necip Fazıl, böylece Cumhuriyet'in kuruluş felsefesi olarak belirlediği Batılı normlara göre oluşturulmuş yeni devletin pozitivist, tekçi paradigmalarına karşı İslamcı bir düşünce ve edebiyat oluşturma çabası içerisine girişmiştir.

Necip Fazıl'ın uzun soluklu yazın yaşamında en dikkat çekici özelliklerinin başında mevcut resmi düşünceye alternatif bir nesil yetiştirme çabası gelmektedir. Bir davanın, düşüncenin uzun soluklu yaşayabilmesinin temel koşulunun gençler tarafından benimsenmesi olduğunu bilen Necip Fazıl'ın bulunduğu hemen hemen her yazısında, her ortamda, konferansta, söyleşide genç-yaşlı fark etmeksizin sözü gençlere getirmiştir. Özellikle yazılarına ve konuşmalarına “Aziz Gençler”, “Bir Gençlik, Bir Gençlik, Bir Gençlik” “Anadolu Gençliği”, “Beklenen Nesil” gibi başlık ve nidalarla başlaması şairin temel muhatabının gençler olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

İdeolocya Örgüsü başta olmak üzere birçok eserinde yeni bir nesil/gençlik yetiştirme çabası içerisinde olan Necip Fazıl'ın ideal gençliği, mevcut Cumhuriyet ideolojisinin idealize ettiği gençliğe karşı alternatif, ikinci bir yol olarak ortaya çıkmıştır. Necip Fazıl'ın ideal gençliği; kendisine örnek din olarak İslamiyet'i seçmiş, örnek şahsiyet olarak Hz. Muhammed'i rol model görmüş, düşünce dünyasını Kur'an ve hadislerle örmeye çalışan, değişime açık ama İslam geleneğine de bağlı yaşadığı zamanı ve mekânı en iyi şekilde kavramaya çalışan bir gençlik olmayı hedeflemiştir.

Necip Fazıl'ın ideal genci bütün heyecanının yanında ahlaki duruşu, karakter özellikleriyle de örnek bir şahsiyettir. Sanatçının temel amacı fertten cemiyete yayılan örnek bir temsil yaratma çabasıdır. Necip Fazıl'a göre; sağlam, samimi, ne yaptığını bilen, rotasını çizmiş, toplumun bir adım ilerisinde olan birey, zamanla toplumu harekete geçirecek ve toplumsal dönüşümü sağlayacaktır. Nitekim Necip Fazıl'ın gelecek tasavvuru/ideal gençlik yaratma çabası, yıllar sonra hem Türk edebiyatında hem de Türk siyaset-düşünce dünyasında önemli ölçüde karşılık bulmuş, Necip Fazıl'ın düşünceleri bütünüyle olmasa da birçok yönden kendisini gerçekleştirmiştir.

KAYNAKÇA

AKDEMİR, Cihan, “Nurettin Topçu - Necip Fazıl Kısakürek - Sezai Karakoç'ta İdeal Gençlik Tasavvuru” Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2010.

ÇAĞLAYAN, Ercan, *Kemalist-Ulus Devletin İnşası, Açılım Kitap*, İstanbul 2018.

ÇEBİ, Hasan, *Bütün Yönleriyle Necip Fazıl Kısakürek'in Şiiri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987.

DOĞAN, Mehmet, “Necip Fazıl: Şiirden Hitabete, Fikirden Harekete”, 30 Necip Fazıl, Uluslararası Necip Fazıl Kısakürek Sempozyumu, (Editörler: Fahri Tuna, Ercan Yılmaz, Hüseyin Yorulmaz), 20-26 Mayıs 2013, Konya. s. 75.

EMRE, Akif, “Büyük Doğu ve Gelecek Tasavvuru”, Hece Dergisi Düşünce, Tarih ve Bir Coğrafya Tasarımı Olarak Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek, Yıl: 9, Sayı: 97, Ankara 2005.

ENGİNÜN, İnci, *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2005.

HANCIOĞLU, Hümevra, “Necip Fazıl Kısakürek’in Şiirlerinde Temalar”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2013.

KARABULUT, Mustafa, “İmge Kavramı ve Necip Fazıl’ın Şiirlerinde İmge”, Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 10/4 Winter 2015, p. 603-618.

KARABULUT, Mustafa, “Necip Fazıl Kısakürek’in Şiirlerindeki Söz Varlığının Üslûpbilim Açısından İncelenmesi”, I.Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu Kitapçığı, 13-14-15 Ekim 2016, s. 1693-1711.

KARADENİZ, Abdurrahim, “Büyük Doğu’nun Siyaset, Toplum ve Devlet Tasarımı: İdeolocya Örgüsü”, Hece Dergisi Düşünce, Tarih ve Bir Coğrafya Tasarımı Olarak Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek Sayısı, Yıl: 9, Sayı: 97, Ankara 2005.

KISAKÜREK, Necip Fazıl, *Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1982.

_____, *İdeolocya Örgüsü*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1986.

_____, *Tanrı Kulundan Dinlediklerim*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1998.

_____, *Hitabeler*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 1999

_____, *Çile* (Bütün Şiirleri), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2005.

_____, *İman ve Aksiyon*, Büyük Doğu Yayınları, İstanbul 2010.

KORKMAZ, Ramazan, *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı* (1839-2000), Grafiker Yayınları, İstanbul 2013.

OKAY, Orhan, *Mehmet Akif*, Akçağ Yayınları, , Ankara 1989.

OKAY, O. *Necip Fazıl Kısakürek (Kendi Sesinin Yankısı)*, Etkileşim Yayınları, İstanbul 2007.

ORÇAN, Mustafa, “Geçiş Dönemi Aydınlarının Çilesi”, Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı, Hece Yayınları. Yıl:9, S:97, Ankara 2005.

ÖZDENÖREN, Rasim, “*Necip Fazıl Kısakürek*”, *İslamcılık*, (Der. Yasin Aktay), İletişim Yayınları, İstanbul 2004.

ÖZGER, Mehmet, “Necip Fazıl’da Gelecek Tasarımı”, Yedi İklim Dergisi Sayı: 289, Cilt: 26, Nisan 2014, İstanbul 2014.